

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษาและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Results of Community-Based Learning Management on Academic
Achievement in Social Studies and Local Culture Awareness
Conservation of Fifth Grade Students

นภาพร โขมพัตร* ชีรศักดิ์ สุขสันติกมล พิชานิกา เพชรสังข์
Napaporn Khompat*, Teerasak Sukhsantikamol, Peechanika Pechsung
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี^{2,3}
Master of Education Thesis In Curriculum and Instruction
Phetchaburi Rajabhat University
oopoome@gmail.com

Received: February 7, 2025

Revised: Aprly 10, 2025

Accepted: Aprly 21, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนและ 2) ศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดนาสักอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 7 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนรายวิชาสังคมศึกษา 3) แบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับครูประเมินนักเรียน) และ 4) แบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายวิชาสังคมศึกษาเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 64.92 แสดงถึงนักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูง
2. ความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับครูประเมินนักเรียน) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและจากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความรู้สึกภาคภูมิใจ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

Abstract

The purposes of the research were to 1) compare the academic achievement of students receiving a community-based learning management before and after learning, 2) study the local cultural conservation awareness after learning through the community-based learning management. The target group used in the research was 17 fifth-grade students studying at Watnasak School, Sawi District, Chumphon Province, in the first semester of the 2024 academic year. Research instruments were 1) a learning management plans, 2) the academic achievement in social studies test, 3) assessment form for the local culture conservation (teacher's student assessment form) and 4) assessment form (students' self-assessment form). The data were analyzed by mean, standard deviation and content analysis.

1. The academic achievements of students based on community-based learning management were higher than before, with a relative development rate of 64.92%, indicating students' high development.

2. Students' awareness of local culture conservation based on the teacher's assessment showed an average score at the highest level and students' self-assessment showed an average score at the highest level. A content analysis revealed that students were aware of their local cultures, were proud of it, and desired to participate in its preservation.

Keywords: Community Based Learning Management, Academic Achievement, Local Cultural Preservation

บทนำ

วัฒนธรรมไทยคือเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นรากฐานที่สำคัญแสดงให้เห็นถึงศักดิ์ศรีและภาคภูมิใจของคนไทยเป็นการสมควรที่จะต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจังโดยเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณีและภูมิปัญญาของชุมชนในแต่ละพื้นที่ วัฒนธรรมเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความรู้สึกรักเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงในการอนุรักษ์สืบทอดและพัฒนา ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในมาตรา 57 ระบุไว้ว่ารัฐต้องอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ระบุเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญคือเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดีเก่งและมีคุณภาพปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์

การจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมพร้อมทั้งสร้างการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนโดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและจริยธรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถเสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญของ

วัฒนธรรมและความเป็นพลเมืองที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนและสถาบันทางสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

จากการศึกษางานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่ได้ดำเนินการศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19 พบว่าผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทักษะการอ่านและคณิตศาสตร์ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปอันมีสาเหตุมาจากการขาดแรงจูงใจในการเรียนความสนใจและความมั่นใจของนักเรียนลดลง (เบญจพร พลไกร, 2565) สอดคล้องกับรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนวัดนาสักที่พบว่าผลการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์คิดเป็นร้อยละ 61.11 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายมาตรฐานที่ตั้งไว้โดยเฉพาะในรายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ลดลงโดยในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์เท่ากับ 78.25 และในปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์เท่ากับ 70.00

ในปัจจุบันโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัลส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผู้คนสามารถติดต่อกันได้ง่ายใช้ชีวิตกันอย่างเร่งรีบวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ วัฒนธรรมเริ่มสูญหายไปกับผู้เฒ่าผู้แก่ วัฒนธรรมที่หลงเหลืออยู่เป็นสิ่งที่ฉาบฉวยความสัมพันธ์ทางสังคมระบบทางวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดความล่มสลายของจริยธรรมและความเป็นมนุษย์คนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ถูกมอมเมาด้วยความต้องการทางวัตถุทุกสิ่งนี้นำไปสู่ภาวะใหม่ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง (ณัฐวดี ดวงใจ, 2560) ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ขาดความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและขาดความเชื่อมโยงระหว่างบทเรียนในวิชาสังคมศึกษากับบริบทของชุมชน การพัฒนาการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชนจึงเป็นแนวทางสำคัญ ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายอีกทั้งยังช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมจากการรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนวัดนาสัก (Self-Assessment Report : SAR, 2565) ปีการศึกษา 2565 พบว่ามาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียนจุดที่ควรพัฒนาระบุถึงผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งยังต้องได้รับการส่งเสริมในด้านทัศนคติที่ดีต่อความเป็นไทยไม่หลงใหลกับค่านิยมกระแสสังคมในปัจจุบันจนเกิดการลอกเลียนแบบทำให้ลืมนับวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น และจากข้อมูลรายงานการเยี่ยมบ้านและการสอบถามผู้ปกครองของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ติดโทรศัพท์มือถือมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสื่อโซเชียลต่าง ๆ ไม่สนใจวัฒนธรรมในท้องถิ่นและคิดว่าเป็นเรื่องล้าหลังไม่ทันสมัย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนโดยการสร้างความเข้าใจถึงแก่นแท้ของวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นต้องอาศัยกระบวนการเรียนการสอนที่ดีมีระบบอย่างมีขั้นตอนนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และเกิดความตระหนักได้ด้วยตนเอง (โรงเรียนวัดนาสัก, 2565)

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) ถือเป็นหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงเนื่องจากชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรหลากหลายทั้งบุคคล สถานที่และกิจกรรม ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับชีวิตจริงการเรียนรู้ในลักษณะนี้ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเองและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถของสมาชิกของชุมชนลดช่องว่างของความรู้ระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบทและให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนโดยเปิดโอกาสให้เข้าถึง

ความรู้ในทางตรงได้โดยง่ายฝึกให้คิดเป็นทำเป็นรวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นการจัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนจากการเน้นที่การสอนของครูเป็นเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนและเปลี่ยนจากเน้นที่การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (Individual Learning) มาเป็นเน้นที่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team Learning) รวมทั้งเปลี่ยนจากการเรียนแบบเน้นการแข่งขันมาเป็นเน้นที่ความร่วมมือหรือช่วยเหลือแบ่งปันกันจึงถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกันไปกับกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนและสมาชิกที่อยู่ในชุมชนการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) การเรียนรู้ลักษณะนี้สามารถช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนเองดังนั้นการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนจึงเป็นการตอบสนองต่อความจำเป็นในด้านการศึกษาโดยเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เสริมสร้างความรู้ควบคู่กับจิตสำนึกทางวัฒนธรรมและสร้างความยั่งยืนทางสังคมในอนาคต

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและผู้วิจัยยังได้เห็นถึงความสำคัญของความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระสังคมศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอันจะนำไปสู่ความรักและและ ความภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มที่ศึกษา

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 17 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมืองเรื่องวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระยะเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงรวมทั้งหมด 14 ชั่วโมง โดยแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00

2.2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับครูประเมินนักเรียน) เป็นแบบให้คะแนนโดยมีเกณฑ์การประเมิน (Scoring Rubric) 4 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2562)

2.2.2 แบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับมากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Designs) รูปแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนหลัง (The One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธ์, 2558) และศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้ง แบบอนุกรมเวลา (Time Series Design) (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2559) โดยมีแบบแผนการทดลองดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแบบแผนการวิจัยรูปแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนหลัง (The One Group Pretest-Posttest Design) สำหรับวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มเป้าหมาย	ทดสอบก่อนการทดลอง		การทดลอง	ทดสอบหลังการทดลอง
E	T ₁		X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย

E หมายถึง	กลุ่มทดลอง
X หมายถึง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
T หมายถึง	ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 2 ตารางแสดงแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดหลายครั้ง สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

X O ₁ X O ₂ X O ₃ X O ₄ X O ₅ X O ₆

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

O₁ หมายถึง ประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งที่ 1

O₂ หมายถึง ประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งที่ 2

O₃ หมายถึง ประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งที่ 3

O₄ หมายถึง ประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งที่ 4

O₅ หมายถึง ประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งที่ 5

O₆ หมายถึง ประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งที่ 6

2.2.4 ขั้นตอนการทดลอง

1) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนาสักซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายจากนั้นบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดสอบเป็นคะแนนก่อนเรียน

2) ดำเนินการทดลองโดยดำเนินการสอนนักเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยนำนักเรียนไปศึกษาวัฒนธรรมจากชุมชนดังนี้สัปดาห์ที่ 1-2 วัดพระบรมธาตุสวีส์สัปดาห์ที่ 3-4 คณะมนโรรักษ์พริ้ง โดยมีนายพริ้ง ยินดีเป็นผู้ให้ข้อมูลสัปดาห์ที่ 5 วัดนาสัก สัปดาห์ที่ 6 เขื่อนนางเซตต์ ศรีศาสนาให้ความรู้ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมพื้นบ้านการทำหมากตักน้ำ สัปดาห์ที่ 7 เขื่อนนางบุญนำ โอบอ้อมให้ความรู้ภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้าน

3) ให้นักเรียนทำแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) ทุกครั้งเมื่อดำเนินการสอนจบในแต่ละวัฒนธรรมท้องถิ่น

4) ครูประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนโดยการทำแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับครูประเมินนักเรียน) ทุกครั้งเมื่อดำเนินการสอนจบในแต่ละวัฒนธรรมท้องถิ่น

5) ขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง ภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) และแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับครูประเมินนักเรียน)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{\mu}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และอัตราพัฒนาการสัมพัทธ์

3.2. การวิเคราะห์ความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{\mu}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเรื่องวัฒนธรรมในท้องถิ่นก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยจำนวน 15 ข้อ มีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน (15 คะแนน)

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน (X)	คะแนน หลังเรียน (Y)	คะแนน เต็ม (F)	คะแนน พัฒนาการ (Y-X)	คะแนน พัฒนาการ สัมพัทธ์ $100(Y-X)/(F-X)$	แปลผล คะแนน พัฒนาการ สัมพัทธ์
1	2	12	15	10	76.92	สูงมาก
2	6	11	15	5	55.56	สูง
3	4	10	15	6	54.54	สูง
4	5	13	15	8	80.00	สูงมาก
5	7	12	15	5	62.50	สูง
6	7	13	15	6	75.00	สูง
7	5	10	15	5	50.00	ปานกลาง
8	7	12	15	5	62.50	สูง
9	8	13	15	5	71.43	สูง
10	7	11	15	4	50.00	ปานกลาง
11	5	11	15	6	60.00	สูง
12	11	14	15	3	75.00	สูง

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน (X)	คะแนน หลังเรียน (Y)	คะแนน เต็ม (F)	คะแนน พัฒนาการ (Y-X)	คะแนน พัฒนาการ สัมพัทธ์ $100(Y-X)/(F-X)$	แปลผล คะแนน พัฒนาการ สัมพัทธ์
13	6	11	15	5	55.56	สูง
14	11	14	15	3	75.00	สูง
15	7	12	15	5	62.50	สูง
16	10	14	15	4	80.00	สูงมาก
17	8	12	15	4	57.14	สูง
ค่าเฉลี่ย (μ)	6.82	12.06	15	5.24	64.92	สูง
σ	2.38	1.30	-	-	-	

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายวิชาสังคมศึกษา เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\mu = 12.06$, $\sigma = 1.30$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\mu = 6.82$, $\sigma = 2.38$)

เมื่อพิจารณาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์พบว่ามีความระหว่างร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 80 แสดงถึงนักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูงถึงสูงมากและมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 64.92 แสดงถึงนักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับครูประเมินนักเรียน) ซึ่งเป็นแบบให้คะแนนโดยมีเกณฑ์การประเมิน (Scoring Rubric) 4 ระดับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังข้อมูลตามตาราง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยรายบุคคลแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน (ฉบับครูประเมินนักเรียน) (4 คะแนน)

คนที่	ครั้งที่ 1 เรื่องวัดพระบรมธาตุส่ว	ครั้งที่ 2 เรื่องประเพณีแห่ผ้าห่ม พระบรมธาตุส่ว	ครั้งที่ 3 เรื่องศิลปะการแสดง พื้นบ้าน มโนราห์ (โนราฟรัง)	ครั้งที่ 4 เรื่องประเพณีทำบุญ รับสงกรานต์	ครั้งที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาหัตถกรรม พื้นบ้าน(การทำหมากตักน้ำ)	ครั้งที่ 6 เรื่องภูมิปัญญาด้าน อาหารพื้นบ้าน	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1	3.33	3.66	2.66	3.00	4.00	3.66	3.39	มาก
2	3.66	3.33	3.00	3.33	4.00	4.00	3.55	มากที่สุด

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

นภาพร โขมพัตร* อีรศักดิ์ สุขสันติกมล พิชาณิกา เพชรสังข์

3	3.33	4.00	3.00	3.33	4.00	3.66	3.55	มากที่สุด
4	4.00	4.00	3.66	4.00	4.00	3.33	3.83	มากที่สุด
5	4.00	3.33	3.66	3.66	4.00	4.00	3.78	มากที่สุด
6	4.00	3.00	3.00	3.33	3.00	3.66	3.33	มาก
7	3.66	3.33	3.66	3.66	4.00	4.00	3.72	มากที่สุด
8	3.00	3.00	2.66	3.00	3.00	3.33	3.00	มาก
9	3.66	3.33	3.00	3.33	3.00	4.00	3.39	มาก
10	4.00	4.00	3.33	4.00	4.00	4.00	3.89	มากที่สุด
11	3.33	3.66	3.33	3.66	3.66	4.00	3.61	มากที่สุด
12	4.00	4.00	3.66	4.00	4.00	4.00	3.94	มากที่สุด
13	4.00	3.00	3.33	3.66	3.66	3.33	3.50	มากที่สุด
14	3.66	4.00	3.66	4.00	4.00	4.00	3.89	มากที่สุด
15	4.00	3.00	3.66	3.33	4.00	4.00	3.67	มากที่สุด
16	4.00	3.00	3.33	3.33	3.66	4.00	3.55	มากที่สุด
17	4.00	3.00	4.00	3.66	3.66	3.66	3.66	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย (μ)	3.74	3.45	3.33	3.55	3.74	3.80	3.60	มากที่สุด
σ	0.33	0.42	0.39	0.33	0.38	0.26	0.39	-
แปลผล	มากที่สุด	มาก	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยรายบุคคลจากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับครูประเมินนักเรียน) พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.60$, $\sigma = 0.39$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังข้อมูลตามตาราง

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยรายบุคคลจากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของ
นักเรียน (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) (4 คะแนน)

คนที่	ครั้งที่ 1 เรื่องวัดพระบรม ธาตุสื	ครั้งที่ 2 เรื่องประเพณีแห่ผ้าห่ม พระบรมธาตุสื	ครั้งที่ 3 เรื่องศิลปการแสดง พื้นบ้าน มโนราห์ (โนราห์)	ครั้งที่ 4 เรื่องประเพณีทำบุญ รับสงกรานต์	ครั้งที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาหัตถ กรรมพื้นบ้าน (การทำหมากดก)	ครั้งที่ 6 เรื่องภูมิปัญญาด้าน อาหารพื้นบ้าน	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1	3.83	3.67	3.83	3.33	4.00	3.67	3.72	มากที่สุด
2	4.00	3.83	3.67	3.67	3.67	3.41	3.71	มากที่สุด
3	3.83	3.33	3.83	3.33	4.00	3.50	3.64	มากที่สุด
4	4.00	3.67	3.67	3.67	3.50	3.60	3.69	มากที่สุด
5	3.83	4.00	3.67	3.67	3.83	3.67	3.78	มากที่สุด
6	3.83	3.83	3.67	3.50	3.50	3.83	3.69	มากที่สุด
7	3.33	3.67	4.00	3.67	3.67	3.50	3.64	มากที่สุด
8	3.33	3.50	3.67	3.50	3.83	3.17	3.50	มาก
9	3.33	3.50	3.67	3.50	3.83	3.83	3.61	มากที่สุด
10	3.00	3.33	3.00	3.67	2.83	3.75	3.26	มาก
11	3.33	3.50	3.33	3.5	3.50	3.75	3.49	มาก
12	3.50	3.67	3.83	3.83	3.50	3.50	3.64	มากที่สุด
13	3.00	3.16	3.33	3.50	3.33	3.66	3.33	มาก
14	3.67	3.50	3.33	3.50	3.33	3.75	3.51	มากที่สุด
15	3.50	3.50	3.33	3.33	3.50	3.50	3.44	มาก
16	3.83	3.50	3.33	3.50	3.67	3.67	3.58	มากที่สุด
17	4.00	3.50	4.00	3.66	3.66	3.67	3.75	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย (μ)	3.60	3.57	3.60	3.55	3.60	3.61	3.59	มากที่สุด
σ	0.33	0.21	0.28	0.14	0.28	0.17	0.24	-
แปลผล	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยรายบุคคลจากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.59$, $\sigma = 0.24$)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาที่ได้จากการสะท้อนคิดของนักเรียนเกี่ยวกับความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานดังนี้

ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมรวมถึงแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นสังเกตได้จากการตอบคำถาม การทำใบงานของนักเรียนโดยนักเรียนสามารถเล่าหรือบอกประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้ศึกษารวมถึงการอธิบายขั้นตอน และสาธิตการทำอย่างคล่องแคล่วเช่น การอธิบายขั้นตอนการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน การสาธิตการทำอาหารพื้นบ้านและการฝึกการทำผ้าพื้นบ้านของมโนราห์ที่สามารถทำได้สวยงามและถูกต้องสามารถบอกแนวทางและยกตัวอย่างวิธีการปฏิบัติตนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นบอกคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต่อชุมชน

ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจที่ในชุมชนมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ที่มีความสำคัญต่อการสร้างความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียวในชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นเช่น งานประเพณีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุสวี งานประเพณีทำบุญรับส่งตายาย หรือการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน งานหัตถกรรมพื้นบ้าน การแสดงมโนราห์ เป็นต้น มีความตระหนักถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นว่าไม่จำเป็นต้องยึดติดกับรูปแบบเดิมทั้งหมด แต่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัยโดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์ดั้งเดิมโดยการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีหรือสื่อสมัยใหม่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นักเรียนให้ความสนใจ เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยความตั้งใจ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกทำหัตถกรรมพื้นบ้าน (หมาดักน้ำ) การทำอาหารพื้นบ้าน (ใบเหลียงผัดไข่) การแต่งกายด้วยชุดลูกปัดและรำมโนราห์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในงานประเพณีที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น งานประเพณีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุสวี งานประเพณีทำบุญรับส่งตายาย เป็นต้น การสนับสนุนงานศิลปะท้องถิ่นเช่นการชมการแสดงมโนราห์ การมีส่วนร่วมในการบูรณะและดูแลสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่นวัดพระบรมธาตุสวี นอกจากนี้นักเรียนยังนำงานหัตถกรรมพื้นบ้าน (หมาดักน้ำ) มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับยุคสมัยและใช้สื่อออนไลน์และเทคโนโลยีเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการสืบสานและส่งต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายวิชาสังคมศึกษาเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\mu = 12.06$, $\sigma = 1.30$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\mu = 6.82$, $\sigma = 2.38$) เมื่อพิจารณาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์พบว่ามีคะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 80 แสดงถึงนักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูงถึงสูงมากและมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 64.92 แสดงถึงนักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูง

2. ผลการศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับครูประเมินนักเรียน) พบว่าความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.60$, $\sigma = 0.39$) โดยในการประเมินครั้งที่ 1-3 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงและมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในการประเมินครั้งที่ 4-6 โดยการประเมินครั้งที่ 1 เรื่องวัดพระบรมธาตุสวีมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.74$) การประเมินครั้งที่ 2 เรื่องประเพณีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุสวีมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.45$) การประเมินครั้งที่ 3 เรื่องศิลปะการแสดงพื้นบ้านมโนราห์มีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

($\mu = 3.33$) การประเมินครั้งที่ 4 เรื่องประเพณีทำบุญรับส่งตายาย มีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.55$) การประเมินครั้งที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน (หมาดักน้ำ) มีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.74$) และการประเมิน ครั้งที่ 6 เรื่องภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้านมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 3.80$) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด

2.2 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) พบว่ามีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.59$, $\sigma = 0.24$) โดยในการประเมินครั้งที่ 2 และ 4 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงและมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ในการประเมินครั้งที่ 3 ครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6 ซึ่งการประเมินครั้งที่ 1 เรื่องวัดพระบรมธาตุสวีมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.60$) การประเมินครั้งที่ 2 เรื่องประเพณีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุสวีมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.57$) การประเมินครั้งที่ 3 เรื่องศิลปะการแสดงพื้นบ้านมโนราห์ มีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.60$) การประเมินครั้งที่ 4 เรื่องประเพณีทำบุญรับส่งตายายมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.55$) การประเมินครั้งที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน (หมาดักน้ำ) มีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.60$) และการประเมินครั้งที่ 6 เรื่องภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้านมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.61$)

2.3 ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสะท้อนคิดของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับการประเมินของครูเกี่ยวกับความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานพบว่า

ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมรวมถึงแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นสังเกตได้จากการตอบคำถามการทำใบงานของนักเรียนโดยนักเรียนสามารถเล่าหรือบอกประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้ศึกษามารวมถึงการอธิบายขั้นตอนและสาธิตการทำอย่างคล่องแคล่วเช่น การอธิบายขั้นตอนการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน การสาธิตการทำอาหารพื้นบ้านและการฝึกการทำรำพื้นฐานของมโนราห์ที่สามารถรำได้สวยงามและถูกต้องสามารถบอกแนวทางและยกตัวอย่างวิธีการปฏิบัติตนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นบอกคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต่อชุมชนได้

ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจที่ในชุมชนมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีความสำคัญต่อการสร้างความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียวในชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นเช่น งานประเพณีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุสวี งานประเพณีทำบุญรับส่งตายาย หรือการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน งานหัตถกรรมพื้นบ้าน การแสดงมโนราห์ เป็นต้น มีความตระหนักถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นว่าไม่จำเป็นต้องยึดติดกับรูปแบบเดิมทั้งหมด แต่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัยโดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์ดั้งเดิมโดยการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีหรือสื่อสมัยใหม่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นักเรียนให้ความสนใจเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยความตั้งใจ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกทำหัตถกรรมพื้นบ้าน (หมาดักน้ำ) การทำอาหารพื้นบ้าน (ใบเหลียงผัดไข่) การแต่งกายด้วยชุดลูกปัดและรำมโนราห์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในงานประเพณีที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น งานประเพณีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุสวี งานประเพณีทำบุญรับส่งตายาย เป็นต้น การสนับสนุนงานศิลปะท้องถิ่นเช่นการชมการแสดงมโนราห์ การมีส่วนร่วมในการบูรณะและดูแลสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เช่นวัดพระบรมธาตุสวี นอกจากนี้นักเรียนยัง

นํางานหัตถกรรมพื้นบ้าน (หมากตักน้ำ) มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับยุคสมัยและใช้สื่อออนไลน์และเทคโนโลยี เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการสืบสานและส่งต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายวิชาสังคมศึกษาเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ระหว่างร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 80 แสดงถึงนักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูงถึงสูงมากและมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 64.92 แสดงถึงนักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น ข้อที่ 1 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพธรรมชาติ สถานการณ์ สถานที่จริงโดยบูรณาการเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับสภาพชุมชนของผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงภายใต้การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองและชุมชนเป็นการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางด้านความคิดอยู่เสมอสอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยสาระสำคัญคือการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องเกิดจากการกระทำหรือลงมือปฏิบัติ (Active Process) โดยประยุกต์ความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมมาผนวกกับความรู้ใหม่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการในการคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับงานวิจัยปัทมา นันทิลก (2564) กล่าวว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การนำเข้าสู่บทเรียนที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัส "ธรรมชาติที่แท้จริงขององค์ความรู้" เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอ่านหนังสือ การทดลอง การพูดคุยและการประชุม 2) การสอนเป็นกระบวนการเรียนรู้ต้องมีการจัดสรรเวลาให้ขั้นตอนนี้อย่างเหมาะสม เนื่องจากเป็นธรรมชาติของผู้เรียนที่จะต้องมีการสะท้อนคิดอยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ การบันทึกการเรียนรู้การทำการบ้าน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน 3) ขั้นตอนให้ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสานกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพมโนทัศน์ (Mind Mapping) การสรุปการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปแบบหรือรอบความคิด การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) การสรุปบทเรียนผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติอีกครั้งเพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่เพื่อรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้ที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับดำเนินการเรียนรู้

2. จากผลการวิจัยพบว่าความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยมีผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับครูประเมินนักเรียน) พบว่าความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุดและผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง) พบว่ามีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นข้อที่ 2 จากงานวิจัยเห็นได้ว่าความตระหนักคือภาวะที่รับรู้ทางจิตใจซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับความรู้หรือประสบการณ์โดยตรงผ่านสภาพแวดล้อมได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้เกิดการรับรู้ไปสู่การประเมินค่าและเห็นคุณค่าซึ่งการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนนั้นเกิดความภาคภูมิใจเห็นความสำคัญความรักในวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมสอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ ยอดธรรม (2558) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้านมีคะแนนความเข้าใจและพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการ

จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้านมีพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมมากขึ้น สามารถส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัยได้โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เปิดโอกาส ให้เด็กได้เรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับระบบสิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เน้นการจัด กิจกรรมและเรียนรู้นอกห้องเรียนให้เด็กแสดงความสามารถออกมาให้มากที่สุด ผึกคิด ซึ่งจะ让孩子เกิด องค์กรความรู้และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมที่ถาวรต่อไป

3. จากผลการวิจัยพบว่าความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสะท้อนคิดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินของครูพบว่า ด้านความรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยให้ นักเรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ โดยนักเรียนสามารถ เล่าประวัติศาสตร์และความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ศึกษาได้ เช่น วัดพระบรมธาตุสวี และประเพณีแห่ ผ้าห่มพระบรมธาตุ สาธิตขั้นตอนหรือทักษะ เช่น การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน (หมาตักน้ำ) และการทำอาหาร พื้นบ้าน (ใบเหลียงผัดไข่) ได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถอธิบายแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมโดยเน้นการมี ส่วนร่วมและการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย เช่น การใช้เทคโนโลยีเผยแพร่วัฒนธรรม ด้านความรู้สึกนักเรียนมี ทศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชนและตระหนักถึงคุณค่าของ วัฒนธรรมที่มีต่อการสร้างความสามัคคีในชุมชนมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแสดงออกถึงการ อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเช่น การเข้าร่วมประเพณีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุสวี ประเพณีทำบุญรับส่งตายาย และการสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงความเข้าใจว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมไม่จำเป็นต้องยึดติด กับรูปแบบเดิมทั้งหมดแต่ควรพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัยโดยคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ ด้านพฤติกรรม นักเรียนได้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการเรียนรู้และตระหนักถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยนักเรียนให้ ความตั้งใจและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมระหว่างกิจกรรม เช่น สำรวมขณะเข้าชมสถานที่สำคัญและตั้งใจฟัง วิทยากร มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ผึกทำหัตถกรรมพื้นบ้าน ผึกรำโนราห์ และทำอาหารพื้นบ้าน ด้วยความตั้งใจรวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการชักชวนให้คนรอบตัวเข้าร่วมกิจกรรม และใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ อีกด้วยซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐานช่วยส่งเสริมทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่าง ครบถ้วน นักเรียนไม่เพียงเข้าใจคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรม แต่ยังแสดงความมุ่งมั่นและ กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นเหล่านี้ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริภา สุนทรวิสัย (2564) ผลการวิจัยที่พบว่าค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมี ระดับค่านิยมมากที่สุดเนื่องจากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นไม่ได้มีเพียงการจัดรูปแบบการสอน แบบบรรยายการจดบันทึกเท่านั้นแต่การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นวิธีการที่ตอบสนองตามความ ต้องการของผู้เรียนและเน้นผู้เรียนเป็นหลักจากการทำกิจกรรมโดยมีการลงพื้นที่สัมผัสชุมชนที่แท้จริงและมี การทำงานกลุ่มมีการสัมภาษณ์ ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนนั้นเกิดความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญความรักใน วัฒนธรรมที่ดำรงตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทยไม่ลืมรากเหง้าของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น

1. ครูผู้สอนควรมีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอื่น ๆ และในรายวิชาที่มีบริบทของเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2. ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในด้านเจตคติและการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานบูรณาการในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นนำไปสู่การอนุรักษ์เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับในแต่ละระดับชั้น

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นนอกเหนือจากความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และเจตคติ เป็นต้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริงฝึกการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างสร้างสรรค์และยังส่งผลต่อเจตคติของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวดี ดวงใจ. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่องประวัติศาสตร์เมืองลำปางเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- นพวรรณ ยอดธรรม. (2558). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจพร พลไกร. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแนวคิดเกมิฟิเคชัน (Gamification) สำหรับนักเรียนที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) ในสถานการณ์การโควิด-19
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร,
- ปัทมา นันทิลก. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2562). เกณฑ์การให้คะแนน : เครื่องมือสำหรับครูเพื่อประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เที่ยงตรงและยุติธรรม. กรุงเทพฯ: วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนวัดนาสัก. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR). ชุมพร: โรงเรียนวัดนาสัก.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริรณาสุนทรวิสัย. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. มหาสารคาม: วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานผลการศึกษาวาระถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19 : สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้เรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566
<http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1932>